

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น
จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
FACTORS AFFECTING THE INCREASE IN HOUSEHOLD DEBT BURDEN FROM
THE SITUATION OF COVID-19 OF PEOPLE IN BANGKOK

วนัชพร จามิต¹ และ บุญกา ปันฑุรอำมพร²
สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹
อาจารย์ที่ปรึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง²
ผู้รับผิดชอบบทความ

VANATCHAPORN JAMIT AND BUTAGA PUNTURAUMPORN

E-mail : 6214154059@rumail.ru.ac.th

Faculty of Business Administration Program in Finance and Banking, Ramkhamhaeng University

Corresponding authors

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ 3) เพื่อศึกษาปัจจัย ด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่มีผลต่อภาระหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบแบบ t-test แบบสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD และสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ในกรุงเทพมหานคร ที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว ต่างกัน ทำให้ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนที่มีภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์

โควิด-19 ในกรุงเทพมหานคร ที่มีปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ทำให้ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ไม่ต่างกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน

ABSTRACT

The objectives of this study is to: 1) to study the increase in household debt burden from the COVID-19 situation of people in Bangkok 2) to study the increase in household debt burden from the COVID-19 situation of people in Bangkok classified by demographic data, 3) to study the factors of income, spending behavior, knowledge and understanding of financial planning Covid-19 Pandemic Crisis which affects the increase in household debt burden from the COVID-19 situation of people in Bangkok.

The sample group used in this research are people whose household debt burden had increased due to the COVID-19 situation in Bangkok. Research was conducted on 400 people were using an online questionnaire method as a data collection tool. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation, using One-Way ANOVA statistical t-test. If differences are found, they will be compared individually using LSD method and multiple regression statistics.

The hypothesis testing results showed that people with increased household debt burden due to COVID-19 situation in Bangkok with demographic factors, including gender, educational level number of family members, the number of people with different family incomes, causing the burden of household debt to increase due to the different Covid-19 situation a statistically significant level of 0.05, and people with increased household debt burden from Covid-19 situation in Bangkok with demographic factors, including age, occupation, and average monthly income, as a result, the burden of household debt increased due to the COVID-19 situation. Factors affecting the household debt burden increased from the Covid-19 situation for people in Bangkok are spending behavior, knowledge, understanding financial planning. The Covid-19 pandemic crisis affecting household debt burden increased from the Covid-19 situation for people living in Bangkok.

Keywords : Factors affecting household debt burden

บทนำ

เมื่อช่วงปลายปี 2562 ทั่วโลกต้องประสบปัญหาภัยกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างอย่างรวดเร็ว แม้รัฐบาลจะใช้มาตรการป้องกันควบคุมโรคหลายมาตรการ สาเหตุมาจากไวรัส โครีนาสายพันธุ์ใหม่ หรือโควิด-19 ที่เริ่มขึ้นเมื่อเดือน ธันวาคม 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์กรอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563

ประเทศต้องเผชิญกับการหยุดชะงัก จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และด้วยมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน ส่งผลให้ภาคการท่องเที่ยวและบริการหยุดชะงักแบบฉับพลัน จากมาตรการของภาครัฐ การงดการเดินทางข้ามแดนระหว่างประเทศ งดเที่ยวบิน ส่งผลต่อธุรกิจโรงแรมที่พัก ร้านอาหาร ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อสนับสนุนนโยบายการหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคอย่างรวดเร็ว เกิดการสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวมหาศาล รวมทั้งกิจการ แรงงาน ร้านอาหาร ภาคบริการต้องปิดตัวลง จากข้อมูลของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรายงานว่า อัตราการว่างงานของประชาชนอยู่ในระดับสูง ชั่วโมงการทำงานลดลง กระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของครัวเรือน และปัญหาความยากจนสะสม อันส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของธุรกิจ การจ้างงาน และความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ของธุรกิจ จะเห็นได้ว่า แม้ปัญหาจากวิกฤตโควิด-19 จะเป็นปัญหาชั่วคราว แต่ปัญหาชั่วคราวนี้กำลังสร้างรอยแผลเป็นที่รุนแรงให้กับเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทย วิกฤตโควิด-19 ได้สะท้อนให้เห็นว่าวิกฤตครั้งนี้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ทวีความรุนแรงขึ้น โดยมาตรการควบคุมการระบาด ทั้งมาตรการปิดเมือง มาตรการเว้นรักษาระยะห่าง และภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซา ส่งผลอย่างหนักต่อกลุ่มคนบางคน โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานทักษะต่ำ และมีรายได้น้อย ขาดเงินออม มีภาระหนี้สูง ไม่มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยี และโรคระบาดโควิด-19 กำลังสร้างปัญหาหนี้ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอยู่แล้วให้สูงขึ้นไปอีก ทั้งนี้ครัวเรือน หนี้ธุรกิจเอกชน และหนี้ภาครัฐ การหยุดชะงักของกระแสเงินสด อาจทำให้ความสามารถในการรับผลกระทบด้านเศรษฐกิจของครัวเรือนและธุรกิจในอนาคตลดลง ความเสี่ยงที่จะเกิดการผิดนัดชำระหนี้มีสูงขึ้น จนสร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพและการทำหน้าที่ของระบบการเงิน โดยข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค จากสถานการณ์ความไม่แน่นอนการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในไตรมาส 4/2563 สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 89.3 และจากมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ โควิด-19 เช่น การพักชำระหนี้ชั่วคราว การลดภาระชำระหนี้ และการปรับโครงสร้างหนี้ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วและมีมาตรการขยายออกไป ส่งผลให้สัดส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing Loans) ในไตรมาส 4/2563 ทรงตัวอยู่ที่ร้อยละ 3.1 เท่ากับไตรมาสก่อนหน้าและใกล้เคียงกับร้อยละ 3.0 ในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน และสัดส่วนของสินเชื่อที่กล่าวถึงพิเศษ Special Mention Loans (SML) ในไตรมาส 4/2563 อยู่ที่ร้อยละ 6.7 ลดลงจากร้อยละ 7.1 ในไตรมาสก่อนหน้า และหนี้สาธารณะต่อ GDP ในไตรมาสที่ 4/2563 อยู่ที่ร้อยละ 51.8 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49.4 ในไตรมาสก่อนหน้า

จากปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันภาคครัวเรือนมีความเปราะบางทางการเงินอันเนื่องมาจากการระบาดของโรคโควิด-19 ก่อให้เกิดหนี้ที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้จะเป็นปัญหาในระดับครัวเรือน แต่ในที่สุดแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงิน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหนี้สินรุงรัง สมาชิกในครัวเรือนต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรค่าใช้จ่าย เพื่อลดการใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย ทั้งนี้จะเห็นได้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เกิดการกักหน้เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน เพื่อทำธุรกิจ ซื้อบ้านที่อยู่อาศัย รถยนต์ บัตรเครดิต หรือเพื่อการศึกษา และอื่นๆที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนมีภาระหนี้สินของครัวที่เพิ่มขึ้น โดยได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมกรใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต หลีกเลียงปัญหาการมีหนี้สิน การวางแผนและการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหา การป้องกันภาระหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มมากขึ้นจากสถานการณ์อื่นๆ ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลด้านประชากรศาสตร์
3. เพื่อศึกษาปัจจัย ด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมกรใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตของงานวิจัยดังหัวข้อต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 เนื่องจากเป็นเขตที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศ ประกอบอาชีพหลากหลายรูปแบบ จึงเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนในการศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19

ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่มีภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ในกรุงเทพมหานครที่แน่นอน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจึงต้องกำหนดโดยการเปิดตารางหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ 5% จึงทำให้มีระดับความเชื่อมั่น 95% และจากการเปิดตารางที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวน 400 ตัวอย่าง

ขอบเขตด้านเนื้อหาและประเด็นในการศึกษา เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน

ด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจ การวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาด โควิด-19 โดยการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ:

- ด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว

- ปัจจัยส่งผลด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19

ตัวแปรตาม:

- ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ระยะเวลาในการศึกษา เริ่มตั้งแต่ พฤษภาคม 2564 – มิถุนายน 2564

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาภาระหนี้สินครัวเรือนได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต หลีกเลี่ยงปัญหาหนี้สินครัวเรือน
3. เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดรูปแบบสินเชื่อและการชำระหนี้ของครัวเรือนอย่างเหมาะสม

ทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

โรคโควิด-19 (COVID-19)

กรมควบคุมโรค. (2563). ได้อธิบายเกี่ยวกับโรคโควิด-19 หรือเรียกภาษาทางการว่า ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ไว้ว่าเป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

มรกต วงศ์อรินทร์. (2563). ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงออกที่แตกต่างกันไปด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล

จุฑามาศ หนูมาก. (2552). ได้ให้ความหมายของปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัษฎุมิ จำกัด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เกิดขึ้นในพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีอยู่ในกระบวนการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดหนี้สิน

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่แตกต่างกัน

เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการต่างๆ ก่อให้เกิดภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19

แนวคิด ทฤษฎีความต้องการ (Need Theories)

โดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดีส์เป็นทฤษฎีที่รู้จักกัน มากที่สุด ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่า บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุด ไปยังระดับสูงสุด

- 1). ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) 2). ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) 3). ความต้องการทางสังคม (Social Needs) 4). ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) 5). ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs)

ทฤษฎีการเงินของเคนส์ : ความต้องการถือเงิน (John Maynard Keynes: Theory)

ความต้องการถือเงินในความหมายของเคนส์นั้น แบ่งความต้องการถือเงินออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

- 1). ความต้องการถือเงินเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน (transaction demand for money) 2). ความต้องการถือเงินเพื่อใช้จ่ายเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดไว้ล่วงหน้า (precautionary demand for money) 3). ความต้องการถือเงินเพื่อแสวงหากำไร (speculative demand for money)

มรกด วงศ์อรินทร์. (2563). ได้สรุปไว้ว่า ทฤษฎีความต้องการกับภาวะหนี้สินมีความเกี่ยวข้องกัน เพราะมนุษย์ทุกคน ย่อมมีความต้องการตามธรรมชาติ ความต้องการของมนุษย์เกิดขึ้นโดยไม่มีที่สิ้นสุด トラบใดที่ยังมีสิ่งกระตุ้น สิ่งเร้า และแรงจูงใจให้เกิดความต้องการ เมื่อความต้องการมีมาก แต่ไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการที่มีมากนั้นได้ เนื่องจากเงินเดือนที่ได้รับแต่ละเดือนไม่เพียงพอกับความต้องการในการจ่าย จึงมีความจำเป็นต้องไปกู้ยืมเงินมาเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น

แนวคิด ทฤษฎีการบริโภคแบบรายไดถาวรในวงจรชีวิต (Life Cycle-Permanent Income Hypothesis)

แนวคิดของทฤษฎีวงจรกิจชีวิตอธิบายว่า ลักษณะรายได้ของบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับอายุเป็นรูประฆังคว่ำ (Bell-Shaped) นั่นคือ บุคคลจะมีรายได้น้อยเมื่ออายุน้อยจากนั้นบุคคลจะมีรายได้น้อยมากขึ้นเมื่ออยู่ในวัยกลางคน และบุคคลจะมีรายได้น้อยลงเมื่อสูงวัย ฉะนั้นหากบุคคลต้องการรักษาระดับการบริโภคให้สม่ำเสมอตลอดช่วงชีวิต จึงต้องมีการกู้ยืมเมื่ออายุน้อย เนื่องจากในช่วงอายุน้อยยังมีรายได้น้อยกว่าระดับการบริโภคที่เหมาะสมกับตัวเอง แต่จะเริ่มเก็บออมเงินในวัยกลางคนหลังจากที่จ่ายคืนเงินกู้แล้วและในที่สุดจะใช้เงินออมนั้นในชีวิตบั้นปลาย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหนี้สิน

หนี้สิน (Liabilities) ตามความหมายของ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2525 ให้นิยามหนี้สิน คือ เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่ซึ่งต้องใช้ให้แก่อีกผู้หนึ่ง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ให้นิยาม หนี้สินครัวเรือน หมายถึง จำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมดของสมาชิกในครัวเรือนที่ค้างชำระ จากสถาบันการเงินและบุคคลอื่นนอกครัวเรือน และหนี้ที่เกิดจากการเช่าซื้อ การซื้อสินค้าเงินผ่อน/การซื้อสินค้าเงินเชื่อ การจำนำ การจำนอง และเงินส่งแชร์ตาย เป็นต้น

หนี้สินครัวเรือน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้นิยามของหนี้สินครัวเรือน ไว้ว่า หมายถึง เงินที่สถาบันการเงินให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นอยู่ในประเทศไทยโดยบุคคลธรรมดานั้นอาจนำเงินที่กู้ยืมนำไปใช้เพื่อการใช้จ่ายใช้สอยต่าง ๆ หรือเพื่อประกอบธุรกิจ ที่มา จาก: อินเทอร์เน็ต :<https://thaipublica.org/2018/05/kkp-financial-literacy-19/>

จากการศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือน ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายโดยรวม ได้ว่า หมายถึงภาระผูกพันจำนวนเงินกู้ยืมทั้งหมดของสมาชิกในครอบครัวที่ต่างชำระ จากสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่น โดยหนี้ที่เกิดขึ้นเกิดจากการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค หนี้บัตรเครดิต/สินเชื่อส่วนบุคคล หนี้สินเพื่อการศึกษาบุคคลในครอบครัว หนี้เพื่อการดูแลสุขภาพ รักษาพยาบาล ประกันชีวิต หนี้สินเพื่อซื้อยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย และเพื่อประกอบธุรกิจ/การลงทุน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อ้างใน ประกาย วงศ์มาลัย. (2563). ได้กล่าวถึง ความสามารถในการชำระหนี้ ในหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ (The 5C of Credit) โดยมีเงื่อนไขที่สถาบันการเงินใช้พิจารณาในการอนุมัติสินเชื่อเพื่อประเมินศักยภาพของผู้กู้และความสามารถในการชำระหนี้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก 5C ดังนี้

- 1). อุปนิสัยของลูกค้ำ (Character) คือ การวิเคราะห์คุณสมบัติเฉพาะของผู้กู้เพื่อนำมาพิจารณาความน่าเชื่อถือและความตั้งใจในการชำระหนี้เงินกู้คืน
- 2). ความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) คือ การวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ โดยพิจารณาจากฐานะทางการเงิน
- 3). หลักประกัน (Collateral) คือ การวิเคราะห์หลักประกันหรือสินทรัพย์ที่นำมาค้ำในการกู้ยืมหรือผู้ค้ำประกัน เพื่อลดความเสี่ยงในกรณีผิดเงื่อนไข
- 4). เงินทุน (Capital) คือ การวิเคราะห์เงินทุน สถาบันการเงินจะประเมินเงินทุนผู้กู้จากสินทรัพย์ (Asset) หรือความมั่งคั่งสุทธิ (Net Worth) อาจวิเคราะห์จากข้อมูลใบสมัครของสินเชื่อ และข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้อง เช่น บัญชีเงินฝาก แหล่งที่มาของรายได้
- 5). สถานการณ์ (Condition) คือ การวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อม ที่จะมีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ เช่น ภาวะเศรษฐกิจ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ. (2563). พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านรายได้ที่มีภาวะรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน 2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้ออาหารและการบริโภคยานพาหนะ และที่อยู่อาศัย ซึ่งค่าใช้จ่ายการเลือกซื้ออาหารและการบริโภค ผลอยู่ในระดับมากที่สุด เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคที่เกินความจำเป็น เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง และสมาชิกในครอบครัว 3. ปัจจัยวิกฤติจาก COVID-19 ที่ส่งผลการประกอบอาชีพของสมาชิกในครอบครัว ส่งผลการก่อหนี้ในระบบและนอกระบบเพิ่มสูงขึ้น

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). ผลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2563 รายงานว่าครัวเรือนทั่วประเทศ ในปี 2563 มีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 87

ประกาย วงศ์มาลัย. (2563). พบว่า ประชากรวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน ต่างกัน ทำให้การแก้ไขภาวะหนี้สินส่วนบุคคลต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญระดับทางสถิติที่ 0.05

อุษา อมรรชยาวิจารณ์. (2560). พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อปัจจัยการเกิดหนี้ในระบบของประชาชนในเทศบาลเมืองชุมพร ต่างกัน ด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อปัจจัยการเกิดหนี้ในระบบของประชาชนในเทศบาลเมืองชุมพร ผลการทดสอบได้ว่าเป็นการยอมรับ ที่ต่างกันระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จุฑามาส หนูมาก. (2552).พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรรัฐภูมิ จำกัด อำเภอรัตถภูมิ จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่เกิดขึ้นในพฤติกรรมมนุษย์ที่อยู่ในกระบวนการต่างๆที่ก่อให้เกิดหนี้สิน

วารางคณา บัวล้อม. (2558). พบว่า พฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ด้านปัจจัยพื้นฐาน มีพฤติกรรมการใช้จ่าย สำหรับการอุปโภค/บริโภค พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องแต่งกาย พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับกลาง และพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับน้อย พฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ด้านปัจจัยอื่นๆพบว่า พฤติกรรมการใช้จ่าย เพื่อการเดินทาง พฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องประดับ/สินค้าฟุ่มเฟือย/เครื่องอำนวยความสะดวก พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว/พักผ่อนหย่อนใจ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมการใช้จ่าย เพื่อการกีฬา/นันทนาการ/งานอดิเรก พฤติกรรมการใช้ เพื่อการศึกษาตนเองหรือบุตรหลาน สำหรับบุคคลในอุปการะ อยู่ในระดับน้อย

ปริญานุช บุตรน้ำเพชร. (ม.ป.ป.) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ด้านหนี้สิน โดยประชาชนเริ่มมีการวางแผนการชำระหนี้สินที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง และกำจัดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ด้วยความจำเป็น และติดตามข่าวสาร และทำความเข้าใจกับแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล และปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงิน

สมมติฐานการวิจัย

1. ด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว ต่างกัน น่าจะทำให้มีภาระหนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ต่างกัน
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นประกอบด้วย ด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน และด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 น่าจะมีผลต่อ ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้หลังจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เพื่อการตอบปัญหาการวิจัยหรือเรื่องที่ต้องการศึกษาโดยผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้ ค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวความคิดของงานวิจัยที่แสดงให้เห็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องในครั้งนี และนำไปสู่ขั้นตอนของการให้ความหมายของนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสร้างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนด โดยการตั้งข้อคำถามในแบบสอบถามต้องเป็นคำถามที่มีความครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งการวิจัยนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้แบบสอบถามทั้งแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด โดยในส่วนของแบบสอบถามปลายปิดผู้วิจัยมีตัวเลือกคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกตอบ และ

ในส่วนแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยจะกำหนดเฉพาะคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นในการตอบได้ โดยแบบสอบถามถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ ประกอบด้วยคำถามในลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียงแค่ 1 คำตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 23 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามการให้ระดับปัจจัยที่ส่งผล 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 7 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามการให้การแสดงระดับภาระหนี้ 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการนำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบเรื่องการใช้ภาษา และข้อความให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา เมื่อผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้กลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยตรวจสอบจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ SPSS เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha) เลือกทดสอบหาค่าเฉพาะคำถามที่มีการวัดค่าเป็นระดับ (Scale) ซึ่งมี 2 ส่วน คือ ค่าความเชื่อมั่นปัจจัยที่ส่งผลด้านรายได้ เท่ากับ 0.947 ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย เท่ากับ 0.743 ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน เท่ากับ 0.899 ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 เท่ากับ 0.949 และภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 เท่ากับ 0.921

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามแบบออนไลน์ ให้แก่ กลุ่มผู้ที่มีภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลครบ 400 ตัวอย่าง จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไป เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คำนวณผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ SPSS เพื่อหาสถิติ ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทำการทดสอบสมมุติฐานผู้วิจัยใช้สถิติแบบทดสอบ t-test สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี LSD และใช้สถิติพหุคูณ (Multiple Regression)

เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงคุณภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ที่ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) กับตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 และภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยกำหนดในกรอบแนวคิดการวิจัย

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านเพศ จะใช้สถิติ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 เพื่อศึกษาภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว ด้านจำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และหากการวิเคราะห์พบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานครจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัยเรื่อง ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลจากการวิจัยได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67.25 และเพศชาย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 32.75 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31 – 40 ปี จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25 รองลงมาอายุ 21-30 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.25 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทจำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56 รองลงมารับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 15,0001 – 30,000 บาท จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 รองลงมา 45,0001 บาทขึ้นไป จำนวน 89 คน คิดเป็น

ร้อยละ 22.25 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3 – 5 คน จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมา 1 – 2 คน จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24 จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 3 – 5 คน จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 รองลงมา 6 คนขึ้นไป จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่มีต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ด้านรายได้ พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.99 โดยส่วนใหญ่เกิดจากรายได้เสริม นอกเหนือจากงานประจำลดลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 รองลงมาคือ รายได้ลดลงจากการลดอัตราค่าจ้าง ลดชั่วโมงการทำงาน ลดค่าล่วงเวลา และต่ำสุดคือรายได้ลดลงจากการเลิกจ้าง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81

ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 โดยส่วนใหญ่คือมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 รองลงมาคือใช้จ่ายเพื่อดูแลสุขภาพ รักษาพยาบาล ประกันชีวิต ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และต่ำสุดคือใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว/นันทนาการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.23

ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 โดยส่วนใหญ่มีการจัดสรรวางแผนการชำระหนี้ประจำเดือน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 รองลงมาคือซื้อสินค้าที่มีความจำเป็น และสำรวจราคาก่อนซื้อทุกครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และต่ำสุดคือการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ประจำวัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42

ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 โดยส่วนใหญ่เกิดจากมาตรการป้องกันการติดเชื้อโรคระบาดโควิด-19 ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายในการซื้อหน้ากากอนามัย เจลล้างมือ เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รองลงมาคือหากสถานการณ์โควิด-19 ยืดเยื้อมากกว่า 3 เดือน ส่งผลต่อความลำบากในการดำรงชีพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และต่ำสุดคือจากวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56

ส่วนที่ 3 ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 โดยส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินเพื่อใช้จ่ายการอุปโภคบริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมาคือหนี้สินบัตรเครดิต/สินเชื่อส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 และต่ำสุดคือหนี้สินเพื่อการศึกษาบุคคลในครอบครัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67

อภิปรายผล

ผลการวิจัยภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยรวมภาวะหนี้สินอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชาชนที่อาศัยในกรุงเทพมหานครโดยส่วนใหญ่ มีภาวะหนี้สินเพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค หนี้สินบัตรเครดิต/สินเชื่อส่วนบุคคล หนี้สินเพื่อการดูแลสุขภาพ รักษาพยาบาล ประกันชีวิต จากสถานการณ์โควิด-19 เพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิตและตอบสนองความต้องการของตนเองและบุคคลในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ. (2563). กล่าวว่าคุณลักษณะการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับมากมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายอุปโภคบริโภค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตติพงษ์ ศาตันทพิพัฒน์. (2560). กล่าวว่าการก่อหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2563. พบว่าหนี้สินครัวเรือนที่มีค่าสูงสุดมีวัตถุประสงค์เพื่ออุปโภคบริโภค

2. ผลการศึกษาภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว ที่ต่างกัน ทำให้ภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญระดับทางสถิติที่ 0.05 แสดงว่า เพศ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว มีผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

3. ผลการศึกษาปัจจัยด้านรายได้ ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ที่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย น่าจะมีผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย มีผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 โดยส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ใช้จ่ายเพื่อดูแลสุขภาพ รักษาพยาบาล ประกันชีวิต และเพื่อเช่า/ซื้อที่อยู่อาศัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากสถานการณ์โรคระบาดการอุปโภคบริโภคมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์เพื่อความอยู่รอดและรักษาตนเองให้ปลอดภัยจากโรคระบาดนั้นคือการกักตัวอยู่กับที่พักอาศัยตามมาตรการของรัฐที่ได้ประกาศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคณา บัวล้อม. (2558). พบว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายมีผลต่อการก่อหนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออุปโภคบริโภค ที่อยู่อาศัย และเพื่อดูแลสุขภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ. (2563). พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ช่วงสถานการณ์โควิด-19 มีพฤติกรรมการในการซื้ออาหารเพื่อการบริโภคมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและครอบครัว

3.2 ด้านความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงิน น่าจะมีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงิน มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการจัดสรรวางแผนการชำระหนี้ประจำเดือน ซื้อสินค้าที่มีความจำเป็นและสำรวจราคาก่อนซื้อ กำหนดสัดส่วนการออมรายได้จากการทำงาน เพื่อเงินสำรองไว้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญาช บุตรน้ำเพชร. (ม.ป.ป.). พบว่าความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงินมีผลต่อสถานะทางการเงินในช่วงโควิด-19 โดยประชาชนเริ่มมีการวางแผนการชำระหนี้ที่อัตราดอกเบี้ยสูง และจำกัดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ด้วยความจำเป็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินพงศ์ ศาตนันท์พิพัฒน์. (2560). พบว่าด้านความรู้ ความเข้าใจการวางแผนทางการเงินมีผลต่อการก่อกำหนดระบบซึ่งบุคลากรมีการวางแผนค่าใช้จ่ายและมีการบริหารหนี้สินเลือกใช้จ่ายสิ่งที่เป็นมากขึ้น

3.3 ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 น่าจะมีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ด้านวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 มีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์โควิด-19 โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายตามมาตรการป้องกันการติดเชื้อโรคระบาดโควิด-19 ที่มีความจำเป็นส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเพิ่มสูงขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายในการซื้อหน้ากากอนามัย เจลล้างมือ เป็นต้น หากสถานการณ์ โควิด-19 ยังคงยืดเยื้อมากกว่า 3 เดือน ส่งผลต่อความลำบากในการดำรงชีพ เงินออมลดลง จากวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ. (2563). พบว่าวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 มีผลต่อลักษณะการก่อกำหนดในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มากที่สุดซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้จากการทำงานและรายได้ค่าล่วงเวลาลดลง ของสมาชิกในครอบครัว ตามนโยบายของภาครัฐที่เข้ามาเยียวยาในด้านต่างๆ ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และสอดคล้องกับผลสำรวจของศูนย์กสิกรไทย. (2564). พบว่าวิกฤตโควิด-19 ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นสะท้อนสถานะทางการเงินของประชาชน รายได้ไม่สัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายส่งผลให้ความสามารถในการชำระหนี้และ ระดับการออมของภาคครัวเรือนลดต่ำลง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ ไม่ได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพโดยตรง เพราะยังสามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นบริษัทเอกชน รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ดังนั้นควรหากกลุ่มที่มีความแตกต่างไปจากเดิม เช่น ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์โควิด-19

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติมที่อาจจะส่งผลให้ภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้นของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เช่น การวางแผนจัดการหนี้ การตัดสินใจก่อนหนี้ ความสามารถในการชำระหนี้

3. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่นการสัมภาษณ์เชิงลึก ควบคู่ไปกับการแจกแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกวรินทร์ ฤกษ์ดำเนินกิจ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของบุคลากรเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). รายงานผลสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2563
- ประกาย วงศ์มาลัย.(2563). การศึกษาการแก้ไขภาวะหนี้สินส่วนบุคคลของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร, สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ ,มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุษา อมรรชยาวิจารณ์ .(2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ในระบบของประชาชน ในอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ,มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
- วรางคณา บัวล้อม. (2558). พฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่,การค้นคว้าแบบอิสระ,หลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปรีญานุช บุตรน้ำเพชร. (ม.ป.ป.). ปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทางการเงินส่วนบุคคลในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร,วิชาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จุฑามาศ หนูมาก. (2552). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ค้างชำระของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรัตภูมิ จำกัด อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- มรกต วงศ์อรินทร์. (2563). ภาวะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อยเกล้า สมุทรปราการ ,วิชาค้นคว้าอิสระ สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชุตินพงศ์ ศาตนันท์พัฒนา .(2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ในระบบ กรณีศึกษาบุคลากรสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี,การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตร, สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ,นักบริหารคณะรัฐศาสตร์ ,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์